

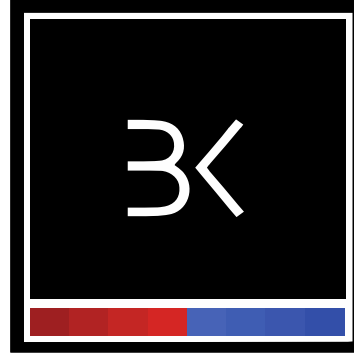
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

14 Haziran/ 2024

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Borsadaki kayıplar, işlem vergisini rafa kaldırttı!

- ❑ Reuters'a konuşan bir ekonomi yetkilisi geçtiğimiz günlerde borsa ve kripto piyasalarına işlem vergisi çalışmasının neredeyse bittiğini söylemişti.
- ❑ Ardından Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'dan borsada kazançlar üzerinden bir vergi alınmayacağı, işlem üzerinden on binde 1 veya 2 oranında tahsilat yapılacağı yönünde bir açıklama gelmişti.
- ❑ Ancak netleşmeyen ve en yüksek 270 milyon dolar olabilecek bu verginin borsaya maliyeti 5 işlem gününde işlem hacminde 57 milyar lira düşüş ve endekste yüzde 5 gerileme oldu.
- ❑ Tartışma yaratan karar, Perşembe günü işlem saatinin ardından Bakan Şimşek'in X'teki şu paylaşımıyla geri çekildi: «Vergide etkinliği ve adaleti artırmaya, kayıt dışılığı azaltmaya yönelik vergisel düzenlemeleri içeren paket yakın zamanda TBMM'ye sunulacak. İlgili tüm taraflardan gelen geribildirimler doğrultusunda borsaya yönelik taslak vergi çalışmasını yeniden değerlendirmek üzere bir süreliğine erteliyoruz.»
- ❑ Bir TV kanalına konuşan Piramit Menkul Kıymetler Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Berra Doğaner, Şimşek'in açıklamasını, "Olması gereken oldu" diyerek yorumladı.
- ❑ Doğaner, "En ideali hiçbir şey yapılmaması olacaktır. Zaten borsaya ödenen paydan Hazine'nin bir geliri var. Eğer biraz yüksek bir işlem vergisi olursa hacimler o kadar gerileyecek ki, borsa payı üzerinden Hazine'ye giden gelir de çok azalacak" dedi.

Yeni vergi paketi geliyor...

- ❑ Bloomberg'in yasa teklifi ile ilgili çalışmalar hakkında doğrudan bilgi sahibi olan yetkililerden edindiği bilgiye göre, taslak aşamasındaki çalışmayla ilgili son düzenlemeler salı akşamı Cumhurbaşkanlığı'nda yapıldı.
- ❑ Vergi paketiyle ilgili yasa teklifinin bayram tatili sonrasında Meclis'e sunulması ve TBMM yaz tatiline girmeden önce de yasalaştırılması hedefleniyor. Taslakta yer alan düzenlemelerle en az 226 milyar TL'lik bir ek gelir olanağı yaratılması öngörülüyor.
- ❑ Taslak 1999 yılındaki iki depremden sonra hayata geçirilen vergi düzenlemesinden sonra bugüne kadarki en kapsamlı mali revizyonlardan biri olarak dikkat çekiyor. Edinilen bilgilere göre şu düzenlemeler söz konusu:

- 1) Çok uluslu şirketlere vergi
- 2) GYO'lara kazanç üzerinden vergi
- 3) Kriptoyla ilgili vergi planlamaları
- 4) Asgari kurumlar vergisi
- 5) Asgari gelir vergisi
- 6) Yap işlet ve KÖİ'de yüzde 30 vergi
- 7) Aktifteki madenlere borsa rayıcı
- 8) İştirak hissesi satış kazancı istisnası
- 9) Liman vergi istisnaları daralıyor
- 10) Savunma alımlarında ithalat önlemi
- 11) Maden şirketlerine istisna kalkacak
- 12) Vatandaş doğrudan ilgilendiren düzenlemeler: Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından üzerinde çalışmaları süren yeni vergi paketiyle moto kuryelere yapılan ödemelerden, engelli araçlarına sağlanan istisnaların kısıtlanmasına ve yurtdışı çıkış harcının 1500 TL'ye çıkartılmasına kadar bir dizi düzenleme yer alıyor.

Konut sektöründe sorunlar devam ediyor...

- ❑ Kiralara üst limit, konut kredilerine erişimdeki sınırlamalar, yüksek faiz, gayrimenkule ek vergi söylentileri gayrimenkul yatırımcısı Türk vatandaşlarının rotasını yurtdışına çevirdi.
- ❑ Türkiye tarihinde ilk kez bu yıl Türk vatandaşlarının yurt dışından aldığı konut ile yabancıların Türkiye'den aldığı konut için ödenen tutar yaklaşık 1 milyar dolar açık verecek.
- ❑ 2012-2021 arası yıllık ortalama 400 milyon dolar seviyelerinde olan Türk vatandaşlarının yurt dışında gayrimenkul alımları, 2022'de bir anda 790 milyon dolara yükseldi. 2023'te ise iki buçuk kattan fazla artarak 2 milyar 86 milyon dolar oldu. 2024'ün ilk 4 aylık verilerine göre yılsonunda yurt dışından gayrimenkul alımları 3 milyar bandını aşacak.
- ❑ KONUTDER Başkanı Ramadan Kumova, bir basın kurumuna yaptığı açıklamada bütün bu gelişmelerle birlikte Türkiye'de konut sahipliği oranının düştüğünü, kiralık konut talebinin de hızla arttığını söyledi. Kumova şu bilgileri aktardı: "Son 8 yılda, ev sahipliği oranı yüzde 61'den yüzde 55'lere geriledi. Kiralık konut ihtiyacı yüzde 20'den yüzde 27'ye yükseldi. İstanbul'a ev sahipliği oranı yüzde 52'lerde kiracı oranı ise yüzde 37'lerde. Ülkemizde son 5 yılda ilk el konut satışları 651 bin'den 379 bin'e düştü. 2014-2018 arası üretilen konut sayısı alınan iskan bazında 3 milyon 992 bin oldu. 2019-2023 arası 5 yıllık dönemde bu rakam 3 milyon 131 bine geriledi. Bu düşüslere rağmen piyasada fiyat artışı dışında konut krizi hissedilmemesinin temel nedeni ikinci el konut satışlarının artmasıdır. Fakat ikinci el konut stoku da azaldı ve düşüş devam ediyor, böyle giderse konut arz sıkıntısı büyük bir konut krizine dönüşebilir."
- ❑ Çözüm için daha çok üretim gerekiyor ancak nasıl?
- ❑ İnşaat maliyet endeksi, 2024 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %2,12, bir önceki yılın aynı ayına göre %71,80 artış kaydetti. Bir önceki yılın aynı ayına göre malzeme endeksi %57,21 artarken, işçilik endeksinde ise %109,73 artış olduğu görülüyor.
- ❑ Özetle hem talep hem de arz kaynaklı sorunları bünyesinde barındıran sektöre devlet eliyle konut üretim desteği verilmediği sürece; ülkemizde barınma sorun olmaktan çıkmayacaktır.

Cari dengede rekor tüketim açığı ve azalan sanayi üretimi

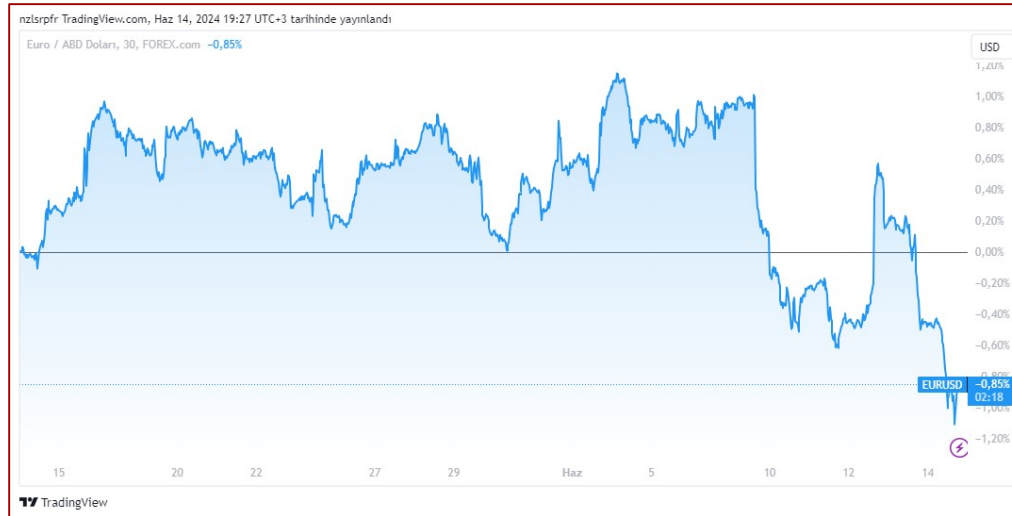
- ❑ Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Nisan 2024'e ait Ödemeler Dengesi İstatistikleri'ni açıkladı.
- ❑ Cari açık nisan ayında 5,29 milyar dolar oldu. Yıllıklandırılmış cari açık 31 milyar 462 milyon dolar oldu. Cari açık son 9 ayın en yüksek seviyesinde geldi. 2023 Temmuz'da cari açık 5 milyar 339 milyon dolar olmuştu.
- ❑ Net hata ve noksan eksi 327 milyon dolar oldu: Kaynağı belirsiz para giriş ve çıkışlarını gösteren "Net hata ve noksan" kalemi Nisan 2024'te eksi 327 milyon dolar oldu. 2024 Ocak - Nisan dönemi için kaynağı belirsiz para çıkışı 14,99 milyar
- ❑ Orta vadeli programda 2024 yılı cari açığı 34.7 milyar dolar seviyesinde tahmin edildi fakat Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek cari dengede yılın geri kalanında yaşanacak iyileşme ile bu seviyenin oldukça altında cari açık beklediklerini belirtti. Bakan Mehmet Şimşek, "Dış borcun sürdürülebilirliği için yüzde 2,5'in altında cari açık hedefine yönelik yapısal dönüşümü hızlandırıyoruz" açıklamasını yapmıştı.
- ❑ Diğer taraftan nisan ayında sanayi üretimi 0,7 düzeyinde düşüş kaydederken, yıllıklandırılmış olarak kıyaslandığında perakende satışların yüzde 10,2 düzeyinde artış kaydettiği görülmektedir.
- ❑ Bu durum, sıkılaştırma adımlarının etkisini tüketimden ziyade üretim üzerinde gösterdiğini ve özellikle finansmana erişim sıkıntısının dijitalleşme yatırımlarına olumsuz yansıdığını göstermektedir.

Çinli otomobillere ticaret savaşı hızlanıyor...

- ❑ Goldman Sachs'ın tahminlerine göre, Çin'in yıllık 48,8 milyon adet üretim kapasitesine rağmen bu yıl 27 milyon binek araç üretmesi bekleniyor. Bu çoğunlukla Çin otomobil satışlarında yıllardır süren yapısal değişimden, elektrikli araçlarda patlama ve içten yanmalı motorlu (ICE) otomobil satışlarında büyük düşüşten kaynaklanıyor. İhracatın bu yıl yüzde 25 artarak 5,3 milyon otomobilin üzerine çıkması bekleniyor.
- ❑ Bu durum ülkemiz otomotiv pazarı da dahil olmak üzere ABD ve Avrupa pazarı için tehlike işareti olarak görüldü.
- ❑ ABD, Trump dönemiyle beraber Çin ticaret savaşını başlatmış; ardından bu bir tür dijital korumacılığa dönüşmüştü.
- ❑ ABD'nin mayıs ayında Çin elektrikli otomobil ithal tarifesini yüzde 25'ten yüzde 100'e çıkarmasının ardından bu hafta önce Türkiye, ardından AB'den benzer tarife kararları geldi.
- ❑ Türkiye yerli üretimin iç pazarda gerileyen payının yükseltilmesi, cari açığın azaltılması ve yatırımın teşvik edilmesi amacıyla Çin'den ithal akaryakıt motorlu ve hibrit otomobillere en az 7 bin dolar olmak üzere yüzde 40 ilave gümrük vergisi getirdi.
- ❑ Kararın gerekçesi olarak Çin otomobil markalarının iç pazarda yükselen satışları gösterildi:
- ❑ Çin otomotiv firmalarının Türkiye'deki toplam satışları (otomobil ve hafif ticari) yılın ilk 5 ayında 38 bin 395'e, otomotiv pazarından aldıkları pay da yüzde 8,13'e ulaştı.
- ❑ Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) Başkanı Cengiz Eroldu, nisan ayındaki son OSD toplantısında, Çinlilerin Türkiye'ye ithalat değil, yatırım yapmaları gerektiğini ifade etmişti.
- ❑ Kararın ardından Çin Ticaret Bakanlığı, Türkiye'nin ek vergi kararına şiddetle karşı çıktıklarını ve ayrımcı tarifelerin kaldırılması çağrısını yaptıklarını duyurdu. Açıklamada Çinli firmaların haklarını savunmak için gereken tüm eylemlerin yapılacağı belirtildi.
- ❑ Bir diğer karar da Almanya'nın şiddetli itirazına rağmen AB'den geldi: Avrupa Komisyonu Çarşamba günü otomobil üreticilerine , önümüzdeki aydan itibaren Çin'den ithal edilen elektrikli araçlara geçici olarak yüzde 17 ila 38 oranında ek vergi uygulayacağını bildirdi.
- ❑ Çin Ticaret Bakanlığı, AB'nin "yanlış bilgilendirilmiş ve kanunlara aykırı" eylemiyle ilgili "son derece endişeli ve kesinlikle memnuniyetsiz" olduğunu belirterek, Çin şirketlerinin haklarını korumak için "gerekli tüm tedbirleri alacağı" uyarısında bulundu.
- ❑ Diğer taraftan Fitch'ten yapılan açıklamada Volvo, Polestar ve Dacia tarafından üretilenler de dahil Çin'den Avrupa'ya yapılan araç ihracatının, AB'deki 2023'teki elektrik otomobil satışlarında yüzde 4'ten daha az paya sahip olduğu belirtildi.

Avrupa Parlamentosu seçimleri euro'ya yaramadı!

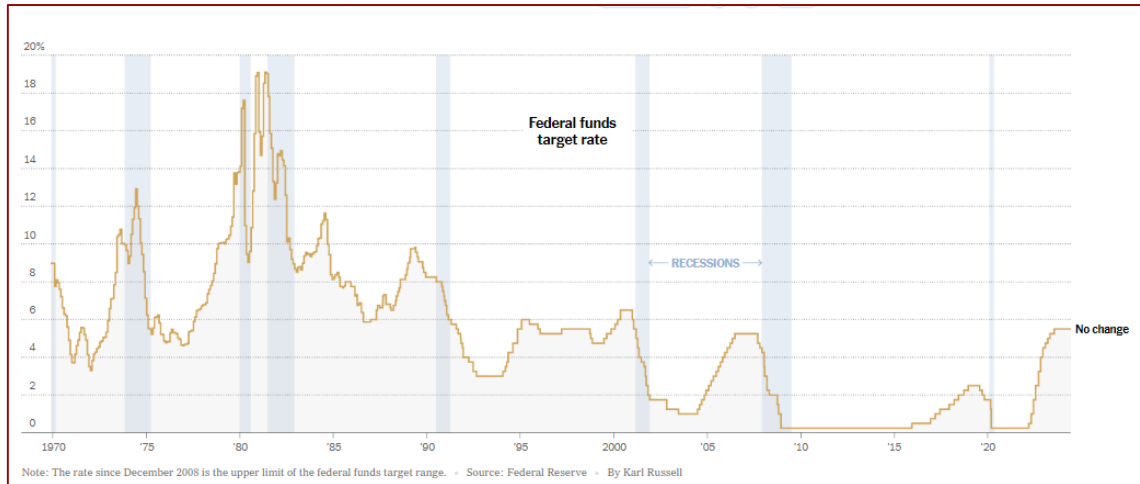
- ❑ Avrupa Parlamentosu'nda sağ partilerin büyük bir zafer elde etmesi ve Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un erken seçim kararı açıklamasının ardından euronun gerilediği görüldü.
- ❑ Sandık çıkış anketlerine göre Avrupa Parlamentosu'nda aşırı sağdaki Marine Le Pen'in partisi Ulusal Birlik'in (RN) birinci gelmesi, Macron'un riskli bir karar alarak parlamentoyu feshetmesine yol açtı.
- ❑ Reuters haber ajansına konuşan Almanya merkezli yatırım bankası Berenberg'den baş ekonomist Holger Schmieding, Macron'un seçimi kaybetmesi durumunda ulusal politikalarda söz söyleme hakkının kalmayacağını, bunun da piyasalar için kötü haber olduğunu dile getirdi.
- ❑ Singapur Bankası'ndan baş ekonomist Mansoor Mohi-Uddin ise, "Fransa'daki erken seçimlerde aşırı sağın kazanması yakın vadede euro'nun baskı altında kalmasına yol açar" dedi.
- ❑ FT'in haberine göre Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un merkezci ittifakı, Fransa'nın sol partilerinin birlik anlaşması yapmasının ardından erken parlamento seçimlerinde yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir.

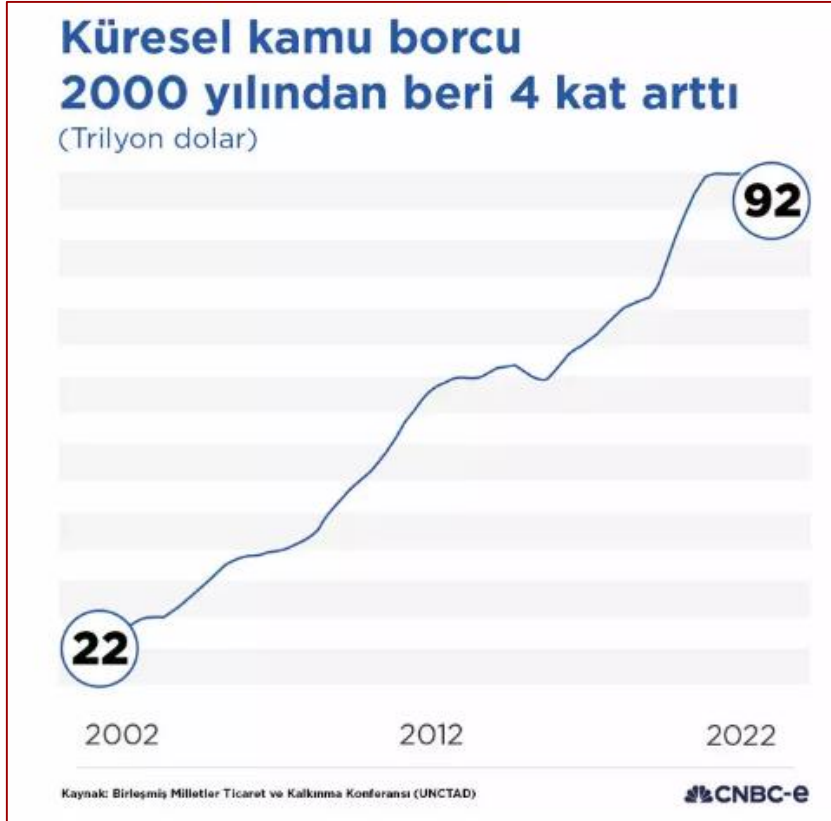

Fed, bu yıl tek faiz indirimi planlıyor

- ❑ Fed yetkilileri, Çarşamba günkü Haziran toplantısında faiz oranlarını değiştirmede ve borçlanma maliyetlerini 2024 sonuna kadar bir kez daha azaltacaklarını öngörerek , enflasyona karşı erken bir zafer ilan etmekten kaçınmaya çalışırken temkinli bir yaklaşım sergiledi.
- ❑ Fed'in faiz oranlarını değiştirmemesi beklenirken, faiz oranlarının nasıl değişebileceğine ilişkin öngörülerini pek çok ekonomisti şaşırttı.
- ❑ Fed yetkilileri en son Mart ayında üç aylık ekonomik tahminlerini açıkladığında, faiz oranlarının bu yıl üç kez düşürülmesini bekliyorlardı. Yatırımcılar, 2024'ün başındaki inatçı enflasyonun ışığında bu kez bu görünümü bir miktar revize etmelerini bekliyordu ancak tek faiz indirimine geçiş daha sert oldu.
- ❑ Fed başkanı Jerome H. Powell, toplantı sonrası düzenlediği basın toplantısında yetkililerin aylarca süren inişli çıkışlı enflasyon verilerinin ardından dikkatli ve muhafazakar bir yaklaşım sergilediklerini açıkça belirtti.
- ❑ Amerikalı aileler için Fed'in daha ihtiyatlı yaklaşımı, ipotek faizlerinin, kredi kartı faizlerinin ve taşıt kredisi faizlerinin daha uzun süre yüksek kalması anlamına gelebilir. Ancak Powell, enflasyonun da hane halkı için acı verici olduğunu ve Fed'in hedefinin hızlı fiyat artışlarını bastırmak olduğunu vurguladı.

Haftanın grafiği: Napolyon Savaşları'ndan bu yana böylesi görülmedi!

- ❑ Uluslararası Para Fonu (IMF), Nisan bilgilendirmesinde küresel ölçekte kamu borcunun endişe verici bir sorun olduğuna işaret eden verileri paylaştı. IMF verilerine göre küresel kamu borcu, ülkelerin gelirlerinin yüzde 93'üne ulaşmış durumda.
- ❑ Borç yükü bu yıl biraz artışını yavaşlattı ama halen pandemi öncesi döneme göre 9 puan daha yukarıda. IMF'nin tahminlerine göre 2030'lara gelindiğinde kamu borcunun gayri safi yurt içi hasılaya (GSYİH) oranı yüzde 100 olacak.
- ❑ CNBC'den Dan Murphy'ye konuşan Brende, küresel kamu borcunun 1820'lerden beri görülmeyen seviyelere geldiğini ifade etti. Brende, "Küresel ölçekte büyüme tahmini bu yıl için yüzde 3,2. Bu aslında kötü değil ama bizim alışık olduğumuz rakamlardan uzak" dedi.
- ❑ Gelişmiş ekonomiler için stagflasyon riskine dikkat çeken WEF Başkanı, bu piyasaların 1970'lerdeki gibi bir yavaşlamaya girebileceği uyarısını yaptı. Dünyanın şu anda bir ticaret savaşına girmemesi gerektiğini söyleyen Brende, "Ticaret değişecek. Yakın veya dost ülkelerle alışveriş fazlalaşacak ama kaş yapayım darken göz çıkarmamak lazım. Sonrasında ise küresel borç meselesine yoğunlaşmamız gerekiyor. Napolyon Savaşları'ndan beri böyle bir borç görmedik. GSYİH'in yüzde yüzüne yaklaştık." ifadelerini kullandı.

Haftadan kalanlar

- ❑ Rekabet Kurumu, Google'a otel sorguları bakımından tedbir önerilerini yerine getirmedeği süre için toplam 482 milyon TL para cezası verdi.
- ❑ İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, Mayıs 2024'te 52,8'e yükselerek Nisan 2023'ten bu yana en yüksek seviyeye ulaştı.
- ❑ 27 üyeli Avrupa Birliği'nde 6-9 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilen Avrupa Parlamentosu seçimlerinin ilk sonuçları açıklandı. Sonuçlar, aşırı sağın önemli kazanımlar elde ettiğini ortaya koydu.
- ❑ Avrupa Parlamentosu seçimlerinde Fransa'da aşırı sağın açık farkla ilk sırada çıkması üzerine Cumhurbaşkanı Macron'un parlamentoyu feshederek erken seçim kararı alması Fransa piyasalarını salladı.
- ❑ Fransa'nın saygın gazetelerinden Le Monde, Türk Hava Yolları'nı "Türk ekonomisinin baş tacı" olarak nitelendirdi.
- ❑ Merkezin Güncesi isimli blog'da yer alan analizde, cari dengede iyileşme süreceği belirtilirken; reel kurda beklenen değerlenmenin etkisini iç talepteki dengelenme fazlasıyla telafi edileceği vurgulandı.
- ❑ Teşvikli yatırımlarda ivme kaybı hızlandı. Enflasyondaki yüksek seyre rağmen teşvik belgeli yatırım tutarı, nisanda da geçen yılın yarısı seviyesinde kaldı.
- ❑ Milli Savunma Bakanlığı kaynaklarından F-16 tedarikinde imzaların atıldığı haberi alındı.
- ❑ Bakan Uraloğlu: Boğazlardan uğraksız geçiş yapan gemi ücretlerini 1 Temmuz'dan itibaren Altın frank değeri üzerinden 5.07 dolara yükseltiyoruz.
- ❑ Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, yazar Eylem Tok ve İstanbul'da bir kişinin ölümüyle sonuçlanan trafik kazasına karışan oğlu Cihantimur Tok'un ABD'de yakalandığını açıkladı.
- ❑ Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Ukrayna'nın birliklerini Donetsk, Luhansk, Herson ve Zaporijya'dan çekmesi ve NATO'ya katılma isteğinden vazgeçmesi halinde müzakerelere başlayabileceklerini söyledi.
- ❑ Resmî rezerv varlıkları, Mayıs ayında bir önceki aya göre yüzde 15,6 artarak 143,6 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşti.

Haziran ayı TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi

- Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, enflasyon beklentilerindeki iyileşmenin sürdüğünü belirterek, "Beklentiler hedeflerimize yakınsamaya devam ettikçe dezenflasyon sürecimiz daha da hızlanacaktır." ifadesini kullandı.

	Aylık Enflasyon				Yıllık Enflasyon			
	Cari Ay	1 Ay Sonrası	2 Ay Sonrası	Cari Yıl Sonu (Ocak - Aralık)	12 Ay Sonrası	Gelecek Yıl Sonu (Ocak - Aralık)	24 Ay Sonrası	5 Yıl Sonrası
Tüketici enflasyonu beklentiniz nedir? (%)	2,52	2,41	2,16	43,52	31,79	25,51	20,33	11,56
Bankalararası döviz piyasası ABD Dolar kuru beklentiniz nedir? (TL)						Cari Ay Sonu 32,6376	Cari Yıl Sonu 37,7463	12 Ay Sonrası 41,4115
Yıllık cari işlemler dengesi beklentiniz nedir? ((+) Fazla, (-) Açık) (Milyar ABD Dolar)						Cari Yıl (Ocak-Aralık) -29,0	Gelecek Yıl (Ocak-Aralık) -28,4	
Yıllık GSYH büyüme beklentiniz nedir? ((+) Büyüme, (-) Küçülme) (%)						Cari Yıl (Ocak-Aralık) 3,3	Gelecek Yıl (Ocak-Aralık) 3,7	
BİST Repo ve Ters-Repo Pazarı'nda oluşan gecelik faiz oranı beklentiniz nedir? (%)								Cari Ay Sonu 50,77
TCMB bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı beklentiniz nedir? (%)					Cari Ay Sonu 50,00	3 Ay Sonrası 50,00	12 Ay Sonrası 35,90	24 Ay Sonrası 23,22

(*) Uygun ortalama değerleridir.